Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

9621
9622
9623
9624

891.99
1ā - 15

Բ-15

ԱՆՈՒՐՋՔ
Ի ՍԻՕՆ

ՈԳԵԱՑ

Մ. ԹԱԹՈ՛ՒԼ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ
ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

1869

Printed In Turkey

891.99
Թ-15

ԱՆՈՒՐՋՔ
Ի ՍԻՈՆ

ԳՐԵԱՑ

Մ. ԹԱԹՈՒԼ

ՀՐԱՄԱՆԱՒ
ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔ
Տ. Տ. ԵՍԱՅԵԱՅ
ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

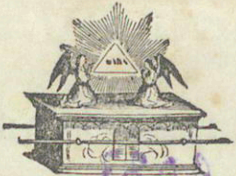

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՅ Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ
ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

-1869-

2345

2003
2087
39

ԱՌ

ԵՍԱՅԻ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Ս. ՍԻՕՆԻ

ԱՆԿԵՂԾ ՏԵՆՉԻԻ

ՆՈՒԷՐ

Ի ՍԷՐ ԵՒ ԽՈՆԱՐՀ ՅԱՐԳ

A. DEVEJIAN LIBRARY
NEW YORK
Ա. ՏԷՎԷՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

«Օրէնք սուրբ են և պատուիրանն, սուրբ և արդար և բարերար»։

Հռովմ. Է. 12.

Printed in Turkey

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Ողջոյն տարեգրութիւնք կենաց մարդկան յերկիր կերպին նշանաւոր եղակցութիւնս, 'ի մարդկութեան դիւցազին պատմութեան, յազգութիւնս և'ի կրօնս, այն է յածելն նորա 'ի կատար կամ ոչ զպատիւ իւր մարդկային, ազգային և կրօնական. այլ իրաւունք հակապատկերն է պարտեաց, կամ քայլն ։

Յո՛ որ և երթիցէ, բնական է խուզարկութիւն անդ ընդ փոյթ իրաւանց. այլ զգոյշ ընդ բանիւ և չէ նմա կալ զերծ 'ի պարտեաց, որ և իսկ է բնական, այլ խուլ է և համր. նա զի չէք ինչ առաւել մեծանձնութիւն և քաղցրութիւն քան որ յետ հատուցման պարտեացն հետապնդէ իրաւունս, որք զթերթիկս պատմական կենաց մարդկան մեղրածեն ։

Ահա ներշնչութիւն այսր մաքուր զգացման կայ թելադիր մտաց մերոց և սրտի. և շարժառիթ մեր նպատակի և ամփոփ գրչի բանահիւսել զփանաքի երկասիրութիւնս, և նուիրել. առ ո՞ր — առ այն խորան նուիրական, յոր հազիւ ամփոփեալ կան ոսկերք և խիղճ մերս ազգի, որ 'ի դարուց հետէ յետ զերծն կատարելոյ զպարտիս, յուսայր և պահանջէր զիրաւունս, այլ ոչ էառ և ոչինչ, յորմէ զարդիս վայելէ և վայելեսցէ յապայն ։ Ջաւուր Սաղիմայ (*)

(*) Ջորմէ [illegible]

ձն բանքս, որոյ 'ի ծոցն սրբի գեղեցիկ և ապա-
ռնիկ յոյս ազգիս, թէ որպէս յարգանդէ լոյս փըր-
կութեան հոգւոյ, և նոյն 'ի շղթանց նորա փայլեսցէ
շողշողուն արուեստակ փրկութեան մնաց մերայնելից։

Քաջիկ գիտեմք՝ զի չեմք մեք ոչ Գուէտ կամ
Հոմեր. այլ զգացմունք և պարտիք ոչ միայն ցբա-
նաստեղծութիւն, նա և ոչ իսկ նիւթք համոզմունք
պատշաճեալք ըստ տեղւոյն և ժամանակին կարէին
տալ զճաշակ և զբաղձութիւն, 'ի լինելն արձակ
շարայարութեամբ կամ յաշխարհիկ բարբառ։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նուագ առաջին. յորում պարու-
նակին դիպուածական գալուստ հեղի-
նակին 'ի Սիոն. — 'ի բացօթեայն եր-
կրին նիրհ իւր, և տեսիլք ահարկուք.
— խոր հեծեծումն բնութեան. — ող-
խուր երեւումն Թափառական Ոգւոյ
էրկէ. մնչիւնք նորա և աղերս. — որո-
տումն երկնից և չու Ոգւոյն։

Բ. Հեշտութիւն և տխուր պատ-
կեր բնութեան. — վիշտ հեղինակին
ետ աղերս առ բնութիւն. — լինելն
Հայաստանի քոյր Սիոնի. — նախանձելի
վիճակ գոյից 'ի Սիոն և փառք Սիոնի.
— տրտունջ հեղինակին զանտարբերու-
թենէ բնաւից առ ինքն. — վիշտ և
պատճառ տխրութեանն բնութեան.
— վերբերեւումն Ոգւոյն։

Գ. Բողոք Ոգւոյ առ երկինս ըղ-
թշուառութենէ ազգին. — հալածանք

ազգաց առ ինքն.— հաւատարմութիւն նոցա առ հայրն, և անարժան բարք քրիստոնէից. — մաղթանք Ոգւոյն. — ձայն ինչ անծանօթ:

Դ. Երևումն նախահօր. արտօսր և ապա խինդ նորա. — աղօթք առ Տէր. — գալուստ Ոգւոյն ընդ առաջ նախահօր յողբ 'ի կոծ. — ձայն ինչ շնչաւոր. — տապալումն Ոգւոյն. բաուերն Հերմեսի. — փարումն Ոգւոյն և պաղատանք նորա առ Նախահայրն. ողբ նորա զորդւոց իւրոց, խնդրել յօգնութիւն. — ապաշխարութիւն Նախահօր.— մեծութիւն և արդարութիւն Աստուծոյ. յանդգնութիւն և ոճիրք Ոգւոյն. անգթութիւն ազգին նորա առ Արարիչն, և հաստատում Տեառն և արդարութիւն նորա. — յուսահատութիւն Ոգւոյն. — անհետացումն Ոգւոյն և Ադամայ:

Ե. Պատատումն շիրմին Յուդայ և գահավիժումն յանդունդս 'ի վայր. — երևումն կուսին Մարեմայ 'ի յամ-

պունս, եւ անէծք իւր առ Յուդա. — անհետումն նորա եւ յաջորդումն Հուաքէլի: — խնդրելն նորա զգերեզման իւր որդւոյն, և գիպելն շիրմին Հերովդեայ:

Զ. Անգթութիւն Հերովդեայ և անէծք առ այն Հուաքէլայ. — ողբք Հուաքէլայ: — Երգ 'ի շիրմաց մանկանց Բեթղեհեմի. վրէժխնդրութիւն նոցա և չու 'ի տեղիս իւրեանց:

Է. Ցնորմունք Ոգւոյն Թափառական և յուսահատութիւն և Թալուկ:

Ը. Պատգամք Աստուծոյ առ Ոգին կամ Հրէայն. — և նախատահմանութիւնք կամ պատուհասք առ Իսրայէլ. — Դաւիթ մարգարէ ընդ քնար իւր. — յանդիմանութիւնք Դաւթեայ առ Ոգին և անհետումն:

Թ. Արթնութիւն մայր Սիօնի, (որդւոյն Սիօնի). — նկարագիր և աղեխարով վիճակ Սիօնի, և արտասուք կամ վայրոյթ նորա առ զարթուցիչս վշտաց իւրոց. — ողբ նորա 'ի վերայ քա-

ջաց խորոց. — Հայցեն նորա մխիթա-րութիւն յերկնից. — երեւումն հրեշ-տակի մերոյ ։

Ժ. Բանք քաջալերանաց և սփոփա-նաց հրեշտակին առ Սիոն. — գովեստ նորա ՚ի Սիոն, և հրաժեշտ նորա ։

ԺԱ. Երեւոյթ Հայաստան մօր. ողբ բողոք և աղերս իւր առ Տէր. — եկն քրիստոսի և վճռահատութիւն նորա ։

ԺԲ. Վերջին նուագ ։ Թէ օրէնք սուրբ են՝ և արդարութիւն երկնից մեծ ։

ԱՆՈՒՐՋՔ
Ի ՍԻՕՆ

ՆՈՒԱԳ ԱՌԱՋԻՆ

Ի ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ այն ինչ անկեալ
տարագիր,
Մ՚ինչ գնայի խաղաղ բաղդիս ՚ի խըն-
դիր,
Բաղդ զիս երկնեաց յանակնկալս ՚ի
Սիօն,
Որոյ վաղուց բըղձայր հոգիս քանիօն։
Զ՚ի րոպէից գաղտնիք են խոր ան-
սահման,
Սքանչելիս քանի՜ գործեն անպայման,
Զ՚որ պարգեւեն մեզ ոչ աւուրք
բարեբաղդ,
Զօնեն հեշտեաւ ՚ի դէպս ինչ ժամք
տարաբաղդ։

Ի բացօթեայն ճեմից 'ի կոյս հիւսիսոյ
Կոճղ ձիթենւոյ գաւի առ բարձ իմ
գլխոյ
Ի մարմանդս անդ՝ խանձ 'ի յոսկերս
դառն 'ի քիրտ.
Ուր Որփէոս հնչէր և զով սէրուսիրտ,
Լքեալ անկայ ընկողմնակի ոգեսպառ,
Մխոք, զգացմունք յանուրջս մտին
'ի Թափառ.
Եւ ահարկու տեսիլք անդէն առ աչօք
Կարգ ըստ կարգէ անցին ընդ բիբս
առ վայրօք.

Ի՛նչ խուլ հծծիւն աղեկէզ
Եւ շըշունչ խոր տխրալէս,
Մ՛երթ ծուխ սեաւ սեաւ վեր
յեթեր
Գան բոլորին յամր, յերեր
Ի խոր ծոցոյ դարաւոր
Վէհ Միօնի ալեւոր:
Ստուեր ուրումն անդ տխուր
Իբր մշտահիւծ ընդ անուր
Հեգ, մերթ ընդ այս եւ
ընդ այն

Լուռ, անմռունչ ման 'ի ման
Մինչ Թափառի գլխիկոր,
Աչկունք իբր ամպ մշտածոր.
Որ 'ի կրծոց դառն հառաչք
Սողան յայերս մերթ Թառաչք,
Ցանցառ մօրուս 'ւ ըսպիտակ
Շարժի ծնօտս մեղմունակ,
Եւ յեղեւէջս իւր շրթանց
Թուի մնջել ինքնասաց,
Եւ ըսէին երբեմն անդ
Վանգիւնք 'ի Թիւ ինչ ընդ հատ.
«Երդ—ուր—թիւ—ն... Տէր... ո՛հ
... գութ...»
«Երդարութիւն» անդ ընդ
փոյթ
Գոռան երկինք ցասմնալից
Հառեալ կայծակս հրալից,
Եւ ծերունին 'ի սարսափ
Իբրու կալեալ 'ի տարափ
Ձուէ անտուստ հնչահատ
Ի յըղձալեացն յուսահատ:
Այլ ո՞ր ստուերդ վշտալիր,
Ո՞ այդ պատկեր մահալիր:

— Հրեշտակի թուէր Սգի առ
անդոյն
Վտարանդի 'ի հայրենեաց և անբոյն,
Զի անդ հակէ ցանդ պշնմօք իւր
որդւոց
Զաւերակօք և զաւանդիւք սիրան
'ի բոց:

ՆՈՒԱԳ Բ.

Գեղօնն Հերա 'ի ժպիտ
Զննէ զիւր փառս խնդամիտ,
Ցոյր լուրջ ծովու կապուտակ
Հանդեալ 'ի կառս իւր ոսկեակ
Երկնից վեհանձն թագուհին
Դահիկըն կոյր խաւարին
Վառի հանդարտ տրտմախոյլ,
Ահի յայերս հեղախոյլ,
Թուի երբեմն մտախոհ
Ցածել 'ի վիշտ առ ինչ զոհ:
Ընդ իւր նախիշաք գեղեցիկ
Բոյլ բոյլ կանթեղք վառվառիկ
Իբր համակիշտ տիրուհւոյն

Նա յակնապիշ և խոկուն
Կան 'ի բեկբեկ շուրջ 'ի մահ,
Թրթռան պլպլան ցիր 'ի ցան:
Սիլ. սոխակին խոկ աղու
Հնչէ ոչ քաղցր ալելու,
Ընդ որ յաւէտ իմ սրտիկ
Ընկձեալ անյոյս 'ի վշտիկ
Նուերգեցի "ՀԱՅՐԵՆԻՔ,"
Նոյն հեգս էի միայնիկ:
Ո՛ դուք զուարթ աւուրց զարդ,
Ցամփիկ, շուշան, փափկիկ վարդ,
Ի վայելից ձեր պահու
Ի՞ր գլխիհակ, սրգածու,
Ոչ ակր, ոչ խինդ, ոչ գրգանք,
Ոչ ձեր առ հեգս մի գգուանք,
Ձեր՝ զորոց քոյր նազենի,
Ո՛ դուք դստերք Սիօնի,
Փթթի 'ի ծոց գեղանի,
Տածի 'ի գիրկ հեշտանի
Իւր մօրաքեռ սիրական
Ի գիրկ իմ մօր Հայաստան:
Նու Էր առ հեգս դուք յօտարուտս
անկարեկիր,

Ե՞ր թռչունք զիս աստ յուսաթափ և վշտալիր.
Եթէ ոչ զիս՝ դէթ ըզփառաց ձեր ըզ-հանդէս
Հարէք զթմբուկ, խնդակցեցեմ ես 'ի սրտէս։
Զ ի յանդնդոց մազապուրծ
Դուք հեշտութեան էք աւուրց
Ընտրեալք 'ի զարդ սիրադին,
Գտրել յայս վայր անմահին
Յոր բնաւից տենչան բարք
Եւ նախանձին 'ի ձեր փառք.
Ոչ եւրոպեան ջինջ լուսին,
Ոչ եղխեան վառ արփին,
Ոչ եդեմեան գիրկ ծաղկունք,
Ոչ հնդկական սուզ ակունք,
Ամերիկեան խոկ թռչնիկք
Չեն քան զձեզ երջանիկ,
Եւ ոչ լիւ գոհունակ
Յերբեանց շքեղն 'ի վիճակ,
Զ ի չեն տխրողք 'ի դաշտի
Որ 'ի բնաւիցըն պաշտի
Որպէս վայրիս սուրբ Սիոն

Անմահ սիրոյն բրաբիոն,
Յոր զձերդ բնակս երջանիկ
Հաստեաց երկնից վեհ մատիկ,
Արդ զի՞ տխուր երեւոյթ
Ձեր և զփառացդ գոլ անփոյթ,
—Փառք, խինդ, հանդէս մեր և սէր.
Զ՚ 'ի խաչ ել մեր հաստիչ Տէր
Յեղբարց և քերց մեր անբաւ
Են խոկ այսօր կենսազրաւ,
Զորոց սըգոյ մեք ըզտօն
Առցուք յաւուրս յայս ամբոն —։
Մինչ արձագանք սըգաւոր
Տան առ ձայնիւս վշտաւոր,
Յանկարծ ծեր Ոդին
Գոչեաց լալագին
Արձանացեալ 'ի յոտին
Ուր կայր 'ի յեց 'ի քարին։

ՆՈՒԱԳ Գ.

«Ընդէ՞ր ՚ի գութ քո պարփակես դու, ով Տէր.
Զայսքան աղէտս տրուպ ազգիս վասն անտէր,
Ողորմութեանդ այս է սահման քո արդ իսկ,
Ծա՛նր և կսկծալ, հուր, սուր տեղալ շարունակ.
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ ։
Ա՛ռ ոտն հարաք ՚ի բռնաւորաց, ողջ աղինք,
Վա՛յ, Թուք, անէծք ետուն առ մեզ նախատինք,
Ի ձեռս վատին վայրավատին խաղալիկ
Եղաք ցայս վայր. ո՛հ, դեռ չիցե՞ն, Տէ՛ր հերիք.
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ ։
Բա՛ն զմիջա՛մտն իսկ, Տէր, զանքանս անդ և աստ
Եղիցուք մեք չնչին, քան զշուննս իսկ նուաստ ։

Մե՛ք արարածք քո եմք, պատկեր քո վսեմ.
Արդ՝ բարձ, խնդրեմք, զայրոյթդ ՚ի մէնջ բազմադէմ.
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ ։
Տէ՛ր, մեք արդէն պատրաստ կայաք ակնապիշ
Ժամանակիդ յուսացելոյ գրանիշ,
Եթէ վաղ քան զժամն եհաս աստ փրկիչ
Հաստատ կացաք մեք յօրէնս քո անջինջ.
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ ։
Փոխան կաղոյս հաւատարիմ առ քոյդ սէր,
Բա՞նդ, մահ յաւերժ առ ազգս շանթես, ո՛վ մեծ Տէր,
Եթէ երբեմն ընդդէմ դարձաք Յե-սուսի,
Սակս բանից քոց էր և ոչ Դիոսի.
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ ։
Զի յանուն քո ՚ի յոյս բանիցդ եղաք պինդ,

Վասն այնորիկ Թողեր զմեզ աստ ան-
խինդ։
Բայց 'ի սմանէ մեք խաչեցաք ըզմի նը-
ւագ,
Հաստատեցաք յաւուրն խաչին բիւր նը-
ւագ,
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ։
Ո՛ն, Տէր, գթա, պաշտեմք զանուն
քո արդար,
Եւ վասն փառաց քոց վաճառեմք մեք
զաշխարհ,
Փրկեա զազգս հեգ և զհայրենիս յաւա-
խաց,
Ողորմութեանդ զդուռն բա՛ց մեզ
'ւ աւետեաց.
Դեռ չիցե՞ն բաւ
Ողբունք և ցաւ։
Ընդհատեաց Ոգին
Զիւր շարս մոլեգին.
Ուրումն առ իւր ձայն
Թուէր գալ ունկան։

ՆՈՒԱԳ Գ.

ԶԱՌԱՄ Ոգւոյն իբրու բանից
Նորովկէ
Հարաւային այն ինչ մատեաւ 'ի կուսէ
Դանդաղաքայլ մեհաղնեայ ոմն հին ա-
ւուրց,
Բարձրահասակ և կորովի լայնալուրծ,
Յինքն բերէ շնորհ, իմաստ և վեհ շուք,
Յաջակն է խինդ, ձախն ակն ցօղէ ար-
տասուք։
Ի մի նկատ ակնարկէ ողջ զոլորտիւ,
Ընդէն անշարժ մնայ յաջկոյս հակըղկիւ,
Շիթ շիթ արտօսր սահին յայտից
խանդակաթ,
Սէր, դութ, գորով յոգին վառ ի քաղ-
ցրիկ խանդ,
Ակն անքթիթ, միտք 'ի խորհուրդ վառ-
վռեմ,
Մերթ դալարին ալիքն 'ի յամպ Թան-
ձրանեմ,
Դադրին արտասուք, շրջէ զդէմս իւր
մեղմիկ.

Ո՛չինչ պարզեալ ձգէ յերկինս զիւր
բըբիկ.
«Փա՛ռք, մեծէ, փառք քեզ կրկնէ անդ
ջերմագին:
Յանկարծ Ոգին գայ յողբ և կոծ դառ-
նագին,
Ի գալըն իւր արձանացաւ 'ի զըննին.
Վայր մի զկայ առ. ահարեկ անդ յու-
տին,
Եւ ուշաթափ անկաւ յորսայս 'ի յերկիր
Յորժամ լուաւ, «լո՛ւռ դու, լուռ դու,
ծեր զազիր:»
Կարծեալ զոտ ձայն Հերմեսի չեշ-
տաւր,
Ապս յուշիկ 'ի կիսայր և մայր
Յառնէ. այլ և ոչ էր անդ պատկեր Հեր-
մեսին,
Այլ նախահայրն կայր իւր անցից 'ի
զնին:
«Հա՛յր, հա՛յր,» գոչէ ողորմ Ոգին,
«Բացեալ զվէրս իւրոյ սրտին.
«Տես աշխարհ ըզմեր վիճակ,
«Տես զտառապեալըն քո որդեակ:

«Ընդ անիծիւք, ո՜հ, սեւաթոյր
«Ճեծեն յարտօսր ցանդ դառ-
նաբոյր:
«Տես ըզցուրտ հողդ, որպէս ծխայ ար-
բեամբ որդւոյ քոց թշուառ,
«Եւ զհայրենիս, որպէս հեծէ 'ի կարե-
վէր խոց շուառ.
«Ընդէր քան միտս և քան զօրէնս ըկեն
զազգն իմ ժանտք անողոք,
«Ո՜հ, չլուան երկինք, երկիր, իշխանք,
դրացիք զիմ բողոք,
«Եւ զկրաւունս և զաղաչանս անար-
գեցին հեգնաբար.
«Արդ ապագայն որդւոցս եղեւ սեւ
մահահոտ և վատթար,
«Աշխարհք որբոցս և այնակօք գերեվա-
րին մշտատեւ,
«Չիք այց ուստեք ինձ սփոփման, չիք
ցնծութեան օր, արեւ:
Գո՜ւթ, Գո՜ւթ,
Ընդ փոյթ:»
Գոչէ կերկեր հեգ Ոգին
Գողդոջուն հայրն Հրէին,

Ի հայրենեաց իւր անլոյծ
Ուր թափառի 'ի դարուց,
Փարեալ ուժգին և սրտագին
Ըղձընգօք ու' արտասուօք։
Վեհ ծերունին հայրըն մարդկան տի-
եզեր
Ապուշ կրթեալ պահ մի մոլար ու' անե-
րեր,
Արգահատէր յոյժ յեղկելոյն կողկողանս,
Եւ ոչ յիշէր զի՞նչ ասիցէ ամոքանս,
Զի թուն էր իւր մասն դիւցազնեայ
իւր արեան,
Այլ քաջ գիտէր, Ոգի էր նա չարու-
թեան։
«Թէպէտ ես հայր, այլ քան զիս գեր է
մի հայր.
Ես ապիկար, նա քան զիս վեհ և արդար,
Նա զիս և բիւրս քոց քերց, թոռանց
և որդւոց
Եհան և զերծ 'ի շղթայից դըժոխոց.
Արդարութիւն և գութ 'ի նա, յիս ոչինչ,
Ողորմութեան նորա որրան չիք և նինջ,
Արդարութեան արար 'ի ձեզ նա միգործ,

Յամառութեան տուեալ զպատիժ ձեզ
զփորձ.
Յանդգնութեան զի առաջին է կնիք,
Յիշատակէ աստեաց անուամբ դառ-
նալ չիք.
Տգիտութեան սեաւ պայմանն է նախ-
նական
Գահ, ազգութիւն չքել 'ի քանդ և
կործան։
Թէպէտ ակունք 'ի ձեզ յաւերն յողք
անթարթ,
Աւաղ, զի ձեր ոճիրք լցեն բարդ 'ի բարդ.
Սիրտ հայրենի իմ մորմոքի ըղձաղդիւ
Որդւոց թոռանց իմոց ըղդառն ա-
ղետիւ.
Այլ և քան զայս զոգիս քամեն վէրք
առատ,
Զի դըրօշմեցէք ձեռամբք 'ի ձեր հէգ
ճակատ
Ողբ, հալածանք, վիշտք և աղէտ և
հառաչ,
Երբ գոչեցէք. «'ի խաչ զդա բարձ, 'ի
խաչ.

Եւ 'ի վերայ մեր և որդւոց իւր արիւն„ ։
Ի բարկութիւն և Տէր բրդաւ 'ի սիրոյն,
Վասն այնորիկ զազգ քո, զայգի և զտուն
Արեամբ ներկեաց և շաղախեաց, Թող
անբոյն .
Խառնեաց 'ի գետս յորդ զարտասուս
ձեր լեղիս,
Եւ խորովեաց լարեաց զսիրտ ձեր զաղխ.
Արդարութիւն, նորա օրէնք և վճիռ
Անբիծ են ճշտ և դատաստան և կշիռ
Փառք, կամք նորա զերծեն զհիւլէս օ-
րինաց,
Այլ 'ի նոցունց առնուն զշուք պեր-
ճանաց ։
Ողբամ, ողբամ զհէգ զԻսրայէլն իմ
որդեակ.
Զի դրեցայք դուք կորստեան հեռ-
որդեակ ,
Արհամարհեալ զՋուր կենաց անապակ,
Մահու ցաւոց երբէք արբէք զբաժակ,
Մինչև առեալ ձեր 'ի սրտէ զխիղճ և դարձ,
Տեսջիք և մի դառն անխծիցդ 'ի ձէնջ
զքարձ .

Անտի խնդրեա(*), տես ընդ մէջ Թդ օդա-
ձեմ,
Ուստի բաշխին փրկանք և լոյս աննսեմ.
Տես, ընդ որով հանդչի խաղաղ Աստղն
պայծառ .
Ահ Տէրն տերանց և աստուածոց կեղ-
ծափառ
Յարապաշտեալն 'ի տիեզերս մարդն
Յիսուս,
Առ որ աշխարհ եմուտ, լոկ դուք կայք
առ դուրս .
Ամ արբուցէք քացախ լեղի, ահ, առ-
ջուր ,
Եւ ինքն արբոյց տառապանաց ձեզ
զմրուր.
Վճախս արկէք, բաժանեցէք զիւր հան-
դերձ,
Տէր բաժանեաց զազգ և զտուն ձեր
եհերձ ,
Եւ զմարգարէս խիկ կոտոր . . . ։ „
Զեւ եւս առեալ վախճան

(*) Մատնանիշ ցուցանելով զգմբէթ Ս. Յարութեան

2087
39

Բանիցն հօր մարդկութեան ,
Յորժամ լսէր դառն վճիռ
Արկնեալ ճակատին ըզկնճիռ ,
"Ա՜հ" հառաչեաց յուսահատ ,
Անկուսացաւ և չէր անդ ։
Եւ Ադամ իսկ հուպ ընդ չու
՚Նորա թռեաւ յայն պահու ։

ՆՈՒԱԳ Ե.

Ընդէն երկինք երկիր թնդան ՚ի
հիմանց ,
Ցունց տան անդունդք, պատռի ՚նչ չի-
րիմ լայնաբաց ,
Եւ ոլորի անդուստ ստուեր մի խոժոռ,
Զոր կլանեն դժոխք ՚ի խեռ վայր ՚ի խոր.
Եւ յայն ահեղ աշխարհաստան ՚ի դըղ-
ղորդ
Ծուխ թանձրամթոյր սաւառնի վէր
դէպ ՚ի յօդ ,
Եւ ընդ նմին զուգի մռունջ գոռ և
խուլ ։

"Ա՛յ ինձ, վա՜յ քեւըդ", աշխարհ ողջ մռունջ
էր և գուլ.
Մարսուռ ինչ սառն գնայր ընդ խմս անդ-
երակ
Շուրջ քնութիւն կայր ՚ի զնին և ծը-
մակ ։
"Յուդա՛, Յուդա՛, դու մոլեխինդ դի-
ւապետ ,
Ա՛նդ մնացես և մի տեսցես լոյս յաւէտ ։
Զիցէ արժան զազիր ոսկերցդ յայս
երկիր
Սուրբ ընդ սրբոց նշխարս խառնիլ օդակիր.
Յայդ խոր անդունդ՝ որ կործեաց զքեզ
յիւրն ՚ի ծոց,
Յար անդադար հիւծցիս յերկաթս և
՚ի կոծ ։ "
Ահէ վերուստ կոյս մի ՚ի սիրտ վշտագին
Լեալ մատնանիչ առ պիղծ չիրիմ մա-
տընչին .
Սա թուէր ձայն լինել կուսին Մարեմայ,
Որ սրտաթունդ հնչէր յայերս առեալ
զկայ,
Եւ սէր որդւոյն կոյս նազենին ցաւագին

Տայէր ընդ միշտն նուրբ և շքեղ գե-
ղանին .
Եւ մինչդեռ զայս կնքէր զպատգամ ու-
դեկին
Զանողորմ բաղդն յիշէր , զաղէտ
տատրակին ,
Անապքանի հերք ծածանին յուսս բո-
փիւռ ,
Ընափ ծրարի յամպոց պարոյրս զերթ
զեփիւռ .
Ոմաննայլս երգեն զուարթունք քաղ-
ցրալուր ,
Իհեսոս իւր Թողեալ ճաճանչ ոսկեթոյր։
Ցայս վայր ահա զարթեաւ Հռաքէլ՝ի
քնոյ ,
Տես Պանտրին բացեալ զփականըս տը-
փոյ ,
Եւ արտասանջ խնդրէր զորդւոյն գե-
րեզման ,
Զառաջինն անդ ետես զդամբան Հե-
րովդայն ,
Աշխողորմ բարձ զաղաղակս և բողոք ,
Որոց քարինք անգամ զորեն ոչ՝ի տոկ ։

ՏՈՒՆԴ Զ.

«Ո՜հ, ո՞ զայդ խեղճ մայրմարեայ
Հատանեայ՝ի սիրտ Հերովդեայ ,
Որ՝ի յոդի խեցեղէն
Եւ՝ի յաչկունս բոցեղէն
Արեայ զաւր զպոռպատ ,
Զայջ և զահեակ անընդհատ
Արեան յալիս արկ՝ի մէտ
Զ.բեթլեհէմն լուսաւէտ ։
Յորժամ յիշեմ ես զմիակ
Պատուակս յարեան շրթնափակ ,
Զի գալարին իմ աղիք ,
Կրկնին ու՛ աչաց իմ լալիք .
Զի յետին յոյն իմ գողորիկ
Եւ մխիթարն իմ քաղցրիկ ,
Անտաղ վարդիկն իմ փափկիկ
Կայտառ սիրուն իմ մանկիկ
Եղեւ արեան՝ի շաղախ , .
Զոհ վաղամեռ , ո՜հ , աւա՜ղ .
Ընդ որրանաւն իւր իմ կեանք
Անցին յորոր և գրգանք .
Եւ՝ի կենաց իմ եռաւ

Եւ կեանս և շունչ և լեզու .
Իսկ արդ խուրեան 'ի փոխան
Ընդէ՞ր այդ սեաւ դեր . . . ըեղձան : . . »
Նա արտասուէ յորդաբար
Ի հեկեկանս դառնաբար ։
« Ո՛հ , ո՞ւր քաղցր իմ՝ տեսար
Ծախէ 'ի հուր անհընար ,
Եւ ցամաքէ որդեկիս
Ջուր կենդանի 'ի յոգիս .
Եւ տառապեալ յիմ՝ աչաց
Քամէ զխուրս արտասուաց ։
Զի՛ դամբարանք այս փոքրիկ ,
Զի՛ են սառ վէմքս այսքիկ
Զորովք ծաղկունք գարնայնի
Ծիլ ծիլ ծլին յանձրդի ։
Ո՞ւր իմ՝ որդեակք սիրուն ,
Ո՞ւր գոհարունք իմ՝ շողուն ,
Այդ Հերովդեան չար մկրատ
Վաղու կենաց զնոր հատ
Յերկեմիջն 'ի խոնարհ
Ի տես անմեղ և արդար .
Որ թերթերս 'ի Յիսուս
Նոցունին նինջ 'ի սուրբ յոյս ։

Ափսո՜ս , չեւ ես ըղձաչակ
Առեալ սիրոյ անուշակ ,
Եւ ըզգորով մայրենի
Եւ ըզգգուանս գարնայնի ,
Չեւ առեալ ես զմեղաց փորձ
Ախորժ ծաղկանց և սիրոյ ,
Եւ թռչնեկաց դայլայլին
Չեւ յունկնս հարեալ հեշտագին ,
Թողին պայծառ աստղ ւ' արեւ ,
Թօթափեցին և տերեւ ։
Ո՜ դու գազան կատաղի ,
Ո՜ ոճրագործ դառնաղի ,
Ախթէ եղե՞ս , ահ , անխարձ ,
Եղեռնդ լցի անհարուած ։
Անմեղ արիւնք հանապազ
Նոցա յերկինս դատախազ ,
Արիւնք դոցա 'ի վերայ
Քոյ սերնդոց անխնայ
Լիցին , դառերք քո 'ի լաց
Թանցցեն ցանդ զեւրեանց հայ ։ »
Չեւ ես հատեալ անդ զթել ,
Իւր անխծիցն Հռաքել ,
Ահա ոգիք հէգ մանկանց

Կացին կանգուն 'ի շիրմանց.
«Զանգին կենաց մեր մնացորդ
Առցէ երկին 'ի յաջորդ,
Քոց սերընդոց և որդւոց
Անբուժելի տուեալ խոց.
Եւ զարտասուս սրտաշարժ
Զորս հոսեցին աղեխարշ
Մարք մեր և հարք առ վշտին
Եւ խեղճ Սաքէն սխրագին,
Քամեսցէ միշտ յաչաց ձեր
Արկեալ 'ի ցաւս զձեզ Տէր:»
Հնչեցին ողբք 'ի բերան,
Եւ չուեցին 'ի դամբան:

ՏՈՒԱԳ Է.

«Ո՛ անգթութեանց,
Աշխարհ համայն 'ի քէն 'ի սուր, 'ի վէժ
Որդւոցս և թոռանց,
Յանդուգն 'ի վայր կամին տանել գա-
հավէժ
Զազգս անտէ՞ր խայտառ:

Փրկութիւն, Տէր, յայս անողորմ թըշ-
նամեաց.»
Շեշտեաց խորխտաբար
Ոգլին խելառ, և անդ արտօսր 'ի յաչաց
Իջ փոյթ յորդառատ,
Եւ յուսահատ
Անկաւ անդ:

ՏՈՒԱԳ Ը.

«ԽՈՐԱՄԱՆԿ ծերունի, դու խեռ օձ
թիւնաւոր
Զի բղղանք, ցնորմունք քոյդ լեզուի
նենգաւոր
Յաճախէր անդադար ակլրատ քո
բերան
զՉարութիւն և յիմար յանկրաւս միշտ
դրան,
Եւ նիւթէր լեզու քո նենգութիւն յար
վատթար:
Առեցեր զխրճատ իմ բարի և արդար.
Ողորմիղ մի լիցի քեզ, ւ'որբոցդ
օգնական:

Զանօրէնութիւն քո հարից 'ի ցուպ,
Անիրաւութեանց քոց յաղագս 'ի գուր
Արկից տանջանաց դքեզ և ցաւոց.
Ընդ ըղձամբդ առցես զգլուխդ 'ի կոծ։»

Թէ չաւէ յոգի զգայուն
Ճշմարտութեան սրբերգուն
Ի խոր շիրմէն ոգելից
Իւր սաղմոսին 'ի տաղից.
Դաւիթ քարոզն պատգամաց
Երկնաշնչիկ օրինաց
Երգեալ իբրեւ զթարգման
Զաստուածային զհրաման։
Բնարն ընդ իւր
Համազգած
Տայ 'ի պարզը
Զանդրադարձ։

«Զի՞ տրտունջ և խնդիր
Զի՞ քեզ ծերդ հեռ, պատիր.
Ի՞ր լալկան իբր մանուկ
Բրթմնջիւն քո և' աղմուկ։
Կորուստ քո 'ի քէն եղեւ. Իսրայէլ,
Ով որ փրկութեան քում չեկաց արդեւ
Դու ինքդ կամակոր մեռուցեր զքո Տէր,

Ըղձուն քո և զազգդ դու թաղեր անտէր,
Ցրջեալն քո շունչ ողորմ և թախծոտ,
Մի տեսցես յայս, լայս, 'նչալ երկնախոս.
Փրկութիւն տայցէ մի երբէք բարեւ
Յառ փձուռ մեհին առ քոյին արեւ.
Յայլ քո թագիցէ միշտ յամբոխն
խաւար,
Ի' ամսի շանթեցէ ընդ անդ քո մոլար։
Ոչ մարգարէի և ոչ իմաստնոց
Զանապէր բանից, ոչ խոհ տուրբը սիրոյ.
Եւ զՏէր արարիչ քո բարձեր 'ի խաչ,
Ուստի քեզ երկին եռ ոռոգ և հառաչ.
Վա՛յ, աշխարհ 'նդեմ է և է ծընդրարի,
Դու ժողհարար մատուցեր զապատակ։»

Արէ, լաէ անդ քնար,
Եւ հառաչէ յիւրն 'ի լար,
Թուրջ զայն ածեալ անրթիթ
Ընդէն լսեաց և Դաւիթ։

ՆՈՒԱԳ Թ.

Օ՜ւնձ տեսարան, առն ՚ի կիթառ, առն
՚ի քնար
Տխուր ողբոց յիս բոլորէք հանդէս եւ պար:
Ձիմ՛ աղետից յարուցանէք զխշտանկ,
Ձիմ՛ ՚ի ցաւոցն զարթուցանէք զխոռ
ողբեակ:
Եւ զի՞ կարդայք տխուր կենացս ըղ-
դառնակնեկ,
Եւ կենսահիւծ խնոց երկանց զսեւա-
մասենիկ.
Ձայն ՚ի բաց թողեալ հոգւոյ իմ ըղ-
թմբիր,
Եւ ՚ի բըբայց խնոց ըղձմանձր ամեն ցո-
ղակիր
Որդ յուզեցից էր ՚ի խաղաղ սրտի-
բայօն,
Ի՞րզուեալս թօթափեցից վարդ խոկոյն:
Թշուառութեանց լեռ քաղեաց մեգ-
գիմ՛ սրտիկ,
Եղջանկութեան ոչ յիս ծաղեաց ա-
ղօս մահիկ,

Որ խանդակաթ մօր որդեկի փափկա-
գորով
Գործ է տոկալ ընդ տեսարանս աղե-
խարով:
Նախ ընդ շըքով որդւոց սիրուն բազ-
միկ յարեւ,
Ապա տխուր գերեզմանացն ՚ի սարեւ:
Նախ շուրջ զինեւ զօրորուածս ՚ի մի
սեղան,
Տեսանել ո՜հ, այս մէնիկ զցուրտ դամ-
բան:
Նախ ՚ի գգուանս եւ ՚ի համբոյր նոցա
եւ սէր,
Եղո՛ւկ, այսօր ՚ի սգացուցեալ մահաբե-
տաւեր:
Նախ ողբերգեալ ոչ յարուցանէ ըղձեալ
զջուր,
Եւ ՚ի մատանցըն սրտատոփ վարդ սի-
բարեր:
Այլ՛ ընդունել զդառն բաժակ մահա-
հրաւէր,
Ճկմնոց զմամուռս սրտաձիլիկ զմե-
նել անմեռ:

Այլ անողոք դարանակալ բաղդ ոխերիմ,
Ա՜յս իմ ժառանգ, ա՜յս իմ բաժին, սուգ
և չերիմ.
Մին ընդ գլխոյս, մին ընդ ստիւք սրտա–
մաղձեցին.
Ա՜հ, մին յաջմէ, միւսն յահեկէ լուռ
և միջին,
Կան աստ զինև և այլք սխիւռ ձայ–
նիւ անլուր.
Ա՜յս ախտախանք, ա՜յս յոյս և խինդ, նե՛տք
սայրասուր:
Ընդէ՞ր լուր կայք Մուսայք, և դու ար–
դար երկին,
Օ խո՛րդ զօրեացէ գութ մայրական իմ
սրտեկին,
Յաղէտս որդւոց անկեալ յարեան 'ի
ձապաղխ
Տարապարտուց յանօրինին վայրագ–
ժանիս:
Ա՜հ, 'ի դարուց հեծեծեն աճիւնք նոցա
'առ 'ի սուգ.
«Արդարութիւն» կրկնին առ Վեհըն
լուսաշուք.

Եւ հառաչանք նոցա տխուր և սըր–
տագին
Քաղեն զոգիս և զօրութիւն իմ քը–
ղային:
Ահա թոռնեալն իմ միածին և սիրա–
սուն,
Ահա դիւցազն, ահա արդարն յանմեղ
արիւն,
Ահա օրհնեալ փրկիչն իմ և տիեզերաց,
Ահա աստղիկն Բեթլեհեմիս իմ սըգա–
զգեաց,
Որ 'ի փրկութիւն ազգաց ծնեալ 'ի Թըշ–
նամեաց,
Եւ նահատակ անկեալ 'ի մի և նոյն
ազգաց:
Տես և զերկրորդն նկուղակակից քաջ դիւ–
ցազին,
Որպէս գլխիկն անկեալ 'ի բաց առ սէր
վեհին,
Լոյս յարեան կարմիր ծըփինըս տըխ–
րալիր,
Աչք նուաղեալ, դէմք գունաթափ,
ինքն ազակէր.

Հուրմն կկատաքայ և չուն ծախեալ խը-
րու'ի նիրհ,
Թուի բողբ բառնալ առ տէր զգահ-
ձէն ժպիրհ:
Զօրագլուխ և գնդապետ քաջազան-
գուր,
Որ առ 'ի սէր քաջին մարտիկն անցին
ընդ սուր,
Տես և Յովհաննն. ահա Յովսէփն շա-
հատակ
Անդ են նարդէսք անկեալ տապաստատ ատա
ընդ խորշակ:
Ահա Մարիամ դուստր, Յովակիմ և
գեղ Աննայ.
Անդ Հայաստան Հայկ և Արամ, մե-
ղաշէն Արայ:
Ով, ընդէր վէրք յոգւոյն հեծեն յար
սրտառուչ,
Եւ 'ի կրծոց քաղեն զոգի իմ և զշունչ:
Տես ընդմէջթագ և ընդխորշեալ նուխ-
բախան,
ԲէԳըլատգիրն և Գողգոթա և զԳեթ-
սեմանի,

Որք յիմ ականցըս ցամաքեն ջուր և զլյս,
Եւ մայրական խամրին դալարք հոգւոյս
անյոյս:
Այլ դու բարձեալդ և նախա-
խնամ սուրբ Հոգի.
Արկեա զցօղն սփոփանաց յիմ
հոգի:»
Նաց, անկաւ յերկիր Մայրիկն
'ի գալուկ,
Եւ յետ պահու եկն անդ 'ի ծու-
նըր անխօսուկ.
Զի յանկարծ ձայն քաղցրահըն-
չիւն 'ի յերկիւր
Նուեալ բերէ 'ի թեւս մեղմիկըն
զեփիւռ,
Երգ 'ի խրախոյս, երգ սփոփման
հադներգակ
Ոգէր յամպոց զերթ 'ի խորոց հո-
գենուագ.
Գողորիկ հրեշտակ
Մի սիրունակ
Առ մայրիկ
Մխօնիկ:

ՆՈՒԱԳ Գ.

"ՈՒՐԱԽ լեր Սիոն, Սիոն մայր հանուրց,
Գանձալից ազանց, պսակ հոյլ դարուց։
Ուրախ լեր Դիլեաց երկիր օրհնութեանց,
Վառարան սիրոյ, որրան շնորհաց,
Օթեւան լուսոյ և՛ օթարան փառաց,
Դու յոյս մխիթար ջերմակրօն ազանց:
Ընդէ՞ր է վիշտ քո, զի՞ քեզ ողբ և սուգ,
Է՞ր ՚ի քո աչաց հոսին արտասուք.
Օ՛ն արխացիր, թող զարտօսր և վիշտ,
Ակն Բարձրելոյն քեզ ՚ի դէտ է միշտ:
Զի արգանդդ եղեւ փրկիչ աշխարհի,
Ի՛ ՚ի քէն շողշողեաց փառաց իւր արփի:
Խնդա ո՛ Սաղէմ, երկիր բազմարկած,
Դու կոյս անանման լոկ ծնար զԱստուած.
Ոչ ոք ոչ ուրեք էած զայդ ծնունդ,
Զամ ՚ի տուրք ստեանցդ ջամբեցեր մանունդ.
Այլ ես դարք անհուն և ողջ ժամանակ
Եթէ բոլորին զան ՚ի զուամարտակ,
Ոչ ծնան և ոչ ծնցին զօրինակ,
Որպէս դու ծնար զՅիսուս որդեակ.
Եւ ոչ իբրու զքեզ ոչ ուսանք մի կոյս

Յապայն, ՚ի ներկայն եկեսցէ ՚ի լոյս:
Ուրախ լեր ո՛ Կոյս, կանթեղ հրաշից,
Տիեզերադրաւ բուրաստան անցից.
Եւ սուրբ օրինաց և մարգարէից,
Դու նախակամ բանալի անբիծ:
Բաւ արդ հեծեծանքդ, մի՛ ցաւ և մի՛ լաց,
Արն թօթափեաց, կանգնեա ՚ի վշտաց,
Ցնծա:" Հրեշտակն երգէ անդադար,
Եւ ոգեւորի և ինքն և քնար,
Եւ դառնայ կրկին առ տարաբաղդ մայր
Ադեղ ստուգին քնարին ՚ի լար.
"Ո՛չ մի ծագ երկրի և ոչ մի քաղաք
Զեանս զոր տեսեր դուդ զարկածս
համակ:
Դու ձայնիւ կեդրոն(*) աշխարհի համայն
Ի պերճ քո տաճար Աշխարհամատրան,
Վան որոյ ողջոյն ողբ, աղէտ, հարուած
Իսկ կեդրոնացան ՚ի քո վէհ ճակատ.
Եւ յոր քոյդ փառաց ծածանի դրօշակ,
Զի տանիս հանուր վայրաց յաղթանակ.
Վան որոյ տէր քոյդ և դու խակեստեան,
Եւ մի՛ քեզ եղցէ երբէք փուշ ինչ դառն:

(*) Մեղ աւեղծուած թուի բանս.

Որ էն խակ հանցէ գեղեցկիդ զլխէդ ,
Զխորայէն յաւի տուեալ գահավէժ ։
Յար անկարեկիր և աստանդական
Մնասցէն չուառ յարտօսըր ակամն ։ ”
Այսպ . և անտի չուեաց զուարթունն
Յոլորտս ամպոց յընթացըս սահուն ,
Եւ տարօտ մի ընդ հետս թեւաւ շողշողուն .
Ընդ գոչեաց Տէրն . «փառք քեզ , Տէր
անհուն ։ ”

ՆՈՒԱԳ ԺԱ.

ԸՆԱԽԱՆԻԿ կոյս մի փափկիկ և շը-
քեղ ,
Այտք արփագոյն , հերք ոսկեթել և
աչեղ ,
Տխուր դիմօք սրտիկն 'ի վիշտ կարե-
վէր
Ի քարափին էինչ նստեալ համեստ ս'ա-
նըբեր ,
Զաչկունս խոնաւ ուղղէ 'ի վեր կի-
տովք

Գոչեաց յողորմ 'ի խոր յուզմունս սըր-
տովկ .
«Տէր , ցե՞րբ ըղձեղս թողուցուս
որբ և յերեր .
Ցե՞րբ տուն իմ տուն քո անպաշտպան
'ի յաւեր .
Դեռ մաշեսցի՞ն 'ի դառն աղէտս իմ
աչք .
Դեռ տանջեսցի՞ն հեռի յինէն իմ որ-
դիք ։
Ո՞չ ապաքէն պաշտեմ ըզքեզ 'ի սրտէս .
Ո՞չ ապաքէն տէր և յուսամ ես 'ի քեզ ։
Ընդէ՞ր ներես , զի օտարիմքս անիրաւ
Զխս և զորդիս , զտուն իմ զերբն միշտ
'ի դաւ ,
Եւ զիմ տաճարս սրբապղծեն բռնա-
բար ։
Ի գութ քո , Տէ՛ր , հաս իրաւունս իմ
արդար .
Ազատութիւն հայցեմ 'ի քէն ,
Գնջեա զտոհմն իմ և իւր զէն .
Եւ զկարօտ հոգւոյս զըզոց
Շիջո 'ի գարձ , Տէր , իմ որդւոյ ։ ”

Հայաստանին էին վանդխնքս սըր-
տագին,
Ընդ փոյթ 'ի գութ թնդաց երկիր և
երկին.
Ընդէն 'ի լոյս ամպ հովանի մի յեթեր
Շրջապատեալ 'ի շուարթնոց սրբա-
նուէր
Կաց, և անտի ձայն մի վսեմ գայր 'ի
վայր,
Եւ դերասանք ողջոյն խաղուց ատ
'ի չար,
Զաշխարհ համայն պրկեաց խոր խմն լը-
ռութիւն,
Եւ ողջ բնութիւն եկաց 'ի լուր յահ
անհուն.
"Արդարոյն վարձ, յանցաւորին միշտ
պատիժ,
Եւ զրկելոյն իւր իրաւունք... գութս
անբիժ...
Խաղաղութիւն ընդ ձեզ,
Արարածք իմ հեզ:..
Կա՛ց դու վայր մի Հայաստան,
Զ'ադեցից զատոյդ փրկութեան:"

Եւ 'ի յամպուոյն եմուտ անդէն շու-
տափոյթ
Լոյս ընդհանուր սփռեաց, ապա ե-
համութ:
Զարթեայ յանկարծ 'ի քնոյ
Եւ գոչեցի ափ յախոյ.
"Յիշեա՛ զնժդեհս և ո՛ Տէր
Յօտարութեանս և զնէր:"
Ապա թռեայ, սլացայ
Եւ 'ի Սիոն անդ հանդեայ:

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՒԱԳ

Ով, զի՛ բարի, զի՛ գեղեցիկ են,
երկինք.
Արդարոյն վարձք, անօրէնին պատու-
հաս,
Եւ զրկելոյն իսկ իրաւունք իւր քաղ-
ցրիկ,
Որպէսի՛ սուրբ օրէնք կամաց քոյ ան-
հաս:
ՕՐԷՆՔ սուրբ են բնութեան, մարդ-
կան երկրամեա,

Ա՛յլ քան զընթացս սուրբ են երկնիցն
գեր 'ի վեր.
Ի ծակ մարդկանըն ՕՐԻՆԱՑ մէտ առ մէտ
Ի դոյզն հողմոյ գայ 'ի ծածան և յերեր.
՚Նժար կշռոյն այլ ՕՐԻՆԱՑԸՆ երկնից
Ա՛նշարժ, և՛ աներղծ 'ի բնաւից փոթորկաց,
Ո՛չ դեղդևի, շեղի յիւր հարթ 'ի դրից,
Որպէս սկիզբըն՝ նոյն ցվախճան կայ ան-
դարձ ։
ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ սլաք ժամու յար 'ի նոյն
Ի բարձրաբերձ պերճ յարքունիս եւ
յիշխան ,
Թէ 'ի ցածուն խրճթիկն հովուի թխթ-
ուան բոյն ,
Թէ 'ի հիւսկէն սարդոստայն գայ 'ի
մամն ,
Մանկիկն յորրան, տոխակն, վարդն 'ի
վարդարան.
Մի՛շտ անխտիր նա հոգայ 'ի բուռ 'ի
պարէն ,
Դա 'ի մահճին հիւանդին յոյս սփոփ-
ման ,
Ա՛յլ զանիրաւս առաւէ յար զանօրէն ։

՚Նոյն բնութեան ՕՐԷՆՔ են քաղցր զեռ
ըզգութ ,
Զ՛ի քրտնաթոր ըզվաստակ ժիր մը-
շակին
Պսակէ քաղցր անկոց բուսոց 'ի հա-
սոյթ ,
Եւ յոյն զծոյլ թողու անտի անբաժին ։
ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ այլ տեառն անբիծ ան-
բասիր
Է՛, զի կրտսերն մեծն և հարուստ և
աղքատ
Մի՛շտ հաւասար և անաչառ քննէ ժիր ,
Ա՛ռնու 'ի խոյզ խրատախոհ յիւրն 'ի
դատ ։
՚Նա զնախահայրն 'ի դըրախտէն տա-
րագիր
Ա՛րար, և նա զՅովսէփն եհան 'ի գբոյ .
՚Նա զփարաւօնն սուզեաց 'ի ծովըն
կարմիր ,
զՍոդոմ, Գոմոր և՛ անցոյց ընդ շանթ
'ի հրոյ .
՚Նա խորտակեաց զահեղ բաղուկս թըշ-
նամեաց ,

Յակատամանի կացցյ զկռիւս և զատ-
ճար :
Նա Հրէիցն աւերեաց զտուն 'ի հի-
մանց ,
Հրձիգ արար զքաղաք նորա , թող
յաւար :
Նա զՍիոն 'ի նոցանէն բարձ փառս ,
Ընդ որ բզմեալ անդ հաստատեաց սըր-
բակամ ;
Եւ զայնոսիկ որք սուրբ բարուք և
բանիւ
Տալ տան զհասկս քրիստոնէական քաղց-
րահամ .
Զփառսն , զՅուդա գահավիժեաց 'ի
յանդունդ .
Եւ նա զանմեղն առնու վերինն 'ի Սիոն :
Եւ նա տայէ մրտաց մերոց ըմպունդ ,
Մեք եւս լիցուք բարի , և՛ արդար , եղ-
բարք օ՛ն :
Եղբայր իմ , քոյր տենչամ կրթել ըզքոյդ
սիրտ
Որ 'ի պատուել ԶՕՐԷՆՍ համբուն բը-
նութեան ,

Զքաղաքական , զընտանեկանն առողջ
կեցոյց ,
Զի փայլեսցիս դու 'ի ծաղկոց մարդկու-
թեան :

ՕՐԷՆՔ , լեզու և հրաման ՕՐԻՆԱՑ
Գտան են առ անձն մեր 'ի փարել ըզ-
մեզ 'ի դաս .
Այլ ո՛հ , պտուղ նոցա քաղցր է 'ի հի-
մանց
Գուշ մեզ , զի մի լիցուք յերկրիս բեռն
կոճառ :
Այլ , մի դարձցուք սուրբ ՕՐԻՆԱՑ մեք
ընդդէմ ,
Զի մի երբէք իբր Իսրայէլ եղուք
հէգ .
Ցանդ պաշտեսցուք ԶՕՐԷՆՍ սուրբ և
վսեմ ,
Զի մի վերին Սիոնէ զրկ լիցուք մեք :
Տէր դու պահեա զԵրուսաղէմ
Ի փառս իւր վեհ և աննըսեմ .
Եւ զՍեկենայն նորա 'ի դութ
Բոյլն փակեա միշտ և ընդ փոյթ ,
Եւ տուր հոգւոց մտաց մեր լոյս ,

Զի՛ ննջեսցուք մեք մի՛ անյոյս.
Այլ լիցուք մեք լիբըր անբան
Ծաղր և ծանակ առ ազգս համայն.
Եւ տիրեսցեն միշտ քոյդ ՕՐԷՆՔ,
Զի՛ իշխեսցեն մի՛ անօրէնք,
Լինել զազգ իմ և զհայրենիս,
Եւ զՏաճարս քո սրբենիս:

ՎԵՐՋ

9621-9624

2013

Г-41